

Sbírka zákonů

Republiky československé

Částka 28

Vydána dne 10. listopadu 1958

Cena 70 haléřů

OBSAH:

(70. a 71.) 70. Zákon o úkolech podniků a národních výborů na úseku péče o pracovní síly. —
71. Zákon o závazcích k náhradě škody způsobené zaměstnancem porušením povinností z pracovního poměru.

70

Zákon

ze dne 17. října 1958

**o úkolech podniků a národních výborů
na úseku péče o pracovní síly**

Národní shromáždění Republiky československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1

Účel zákona

Dosažená úroveň rozvoje výrobních sil v Československé republice umožňuje upravit zabezpečování pracovních sil pro národní hospodářství tak, aby se v největší míře uplatnila iniciativa pracujících, odpovědnost podniků a řídicí úloha národních výborů. Získávání potřebného počtu pracovníků je především věcí samotných podniků, přičemž národní výbory pečují, aby všem občanům bylo zabezpečeno právo na práci a aby potřeba pracovníků v národním hospodářství byla zajištěna podle pořadí její naléhavosti.

§ 2

**Zabezpečování zaměstnání
občanům**

(1) Výkonné orgány okresních národních výborů pečují o umísťování osob, které se ucházejí o zaměstnání. Za tím účelem zejména bezplatně organizují poradenskou službu o pracovních příležitostech a doporučují podnikům (závodům) a jiným organizacím (dále jen „podniky“) přijetí pracovníků s přihlédnutím k jejich způsobilosti a k potřebám národního hospodářství.

(2) Podniky nesmějí bez vážných důvodů odmítnout sjednání pracovního (učebního) poměru s pracovníky, kteří jim byli doporučeni výkonnými orgány okresních národních výborů a mají potřebné předpoklady pro zastávání volných pracovních (učebních) míst.

Nábor pracovníků

§ 3

Nábor pracovníků provádějí podniky, které pracovníky potřebují, pokud není výjimečně provedení náboru vyhrazeno výkonným orgánům okresních národních výborů (§§ 5 a 6).

§ 4

(1) Podniky mohou provést nábor potřebného počtu pracovníků jen se souhlasem výkonného orgánu okresního národního výboru a pouze ze zdrojů nebo v oblastech, které jim tento orgán určil. Výjimku z tohoto ustanovení může stanovit rada krajského národního výboru.

(2) K přijetí pracovníků, získaných nábo-rem podle ustanovení odstavce 1, do pracovního (učebního) poměru není třeba dalšího souhlasu výkonného orgánu okresního národního výboru.

§ 5

Výkonné orgány okresních národních výborů provádějí nábor pracovníků pro zajištění nejdůležitějších úkolů, které jsou určeny v plánech nábory pracovníků stanovených vládou, popřípadě v jejich rozpisech, nebo v plánech nábory pracovníků stanovených radami krajských národních výborů.

§ 6

(1) Rady okresních národních výborů nebo, pokud je to s ohledem na organizaci podniků účelnější, rady krajských národních výborů určí podniky, v nichž bude proveden nábor podle ustanovení § 5, a popřípadě rozsah nábory. Tyto podniky jsou povinny spolupracovat s výkonnými orgány okresních národních výborů při provádění nábory a uvolnit získané pracovníky z pracovního poměru.

(2) Podniky, pro které se provádí nábor podle ustanovení § 5, jsou povinny poskytovat výkonným orgánům okresních národních výborů při provádění nábory účinnou pomoc a vytvořit pro získané pracovníky vhodné životní a pracovní podmínky. Neplní-li podniky tyto povinnosti, může být nábor, který pro ně provádějí výkonné orgány okresních národních výborů, zrušen nebo omezen.

Společná ustanovení

§ 7

Podniky jsou povinny hlásit výkonným orgánům okresních národních výborů volná pracovní a učební místa.

§ 8

(1) Rady okresních národních výborů nebo, pokud je to s ohledem na organizaci podniků účelnější, rady krajských národních výborů stanoví v souladu s potřebami národního hospodářství a místními podmínkami a s přihlédnutím k povaze prací v podnicích plány zvýšení zaměstnanosti žen. Tyto plány jsou pro podniky závazné.

(2) Obdobně rady okresních, popřípadě rady krajských národních výborů stanoví závazné plány pracovních míst pro osoby se změněnou pracovní schopností.

§ 9

Podniky jsou povinny vytvářet podmínky pro stálost pracovních poměrů. Národní výbory k tomu napomáhají zejména zlepšováním bytových podmínek, zvyšováním kulturní péče o pracující a zdokonalováním všech sociálních zařízení.

§ 10

(1) Na zaměstnávání pracovníků dozírají výkonné orgány okresních národních výborů, které zejména zkoumají, zda podniky řádně pečují o pracovníky a plní povinnosti vyplývající z pracovních smluv a zda dodržují předpisy o zaměstnávání pracovníků.

(2) Výkonné orgány okresních národních výborů ukládají podnikům opatření k odstranění nedostatků způsobených porušováním předpisů o zaměstnávání pracovníků.

§ 11

Podniky a všechny výkonné orgány příslušných národních výborů při provádění tohoto zákona úzce spolupracují s orgány odborové organizace.

Závěrečná ustanovení

§ 12

Ustanovení tohoto zákona se nevztahují na orgány státní správy, na soudy ani na společenské organizace.

§ 13

Vláda nebo orgán vládou k tomu zmocněný vydá podrobné předpisy k provedení tohoto zákona. V těchto předpisech též stanoví způsob a podmínky uzavírání pracovních smluv.

§ 14

(1) Umísťování absolventů vysokých škol a výběrových odborných škol upraví vláda nařízením.

(2) Do doby, než nabudou účinnosti předpisy vydané podle ustanovení odstavce 1, zůstávají nedotčena ustanovení vládního nařízení č. 20/1952 Sb., o rozmísťování absolventů vysokých škol a výběrových odborných škol, a vládního nařízení č. 56/1953 Sb., o rozmísťování dalších absolventů škol a o podmínkách pro nástup zaměstnání některých studentů a žáků škol, s výjimkou ustanovení § 2 tohoto nařízení.

§ 15

Zrušují se předpisy, které odporují tomuto zákonu; zejména se zrušují:

- a) vládní nařízení č. 128/1951 Sb., o organizaci náboru pracovních sil,
- b) vládní nařízení č. 43/1952 Sb., o rozmísťování odborných pracovníků,
- c) ustanovení § 2 vládního nařízení č. 56/1953 Sb., o rozmísťování dalších absolventů škol a o podmínkách pro nástup zaměstnání některých studentů a žáků škol,
- d) ustanovení § 3 odst. 4 zákona č. 110/1951 Sb., o státních pracovních zálohách, pokud jde o provádění náboru dorostu do učilišť státních pracovních záloh,
- e) ustanovení § 2 vládního nařízení č. 19/1954 Sb., o náboru a přípravě mládeže pro povolání mimo učiliště státních pracovních záloh,
- f) ustanovení části I dekretu č. 88/1945 Sb., o všeobecné pracovní povinnosti, ve znění zákona č. 175/1948 Sb., kterým se mění dekret o všeobecné pracovní povinnosti.

§ 16

Tento zákon nabývá účinnosti ode dne vyhlášení; provedou jej všichni členové vlády.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Dolanský v. r.

Kopecký v. r.

Ing. Jankovcová v. r.

Barák v. r.

Ing. Šimůnek v. r.

Dr. Kyselý v. r.

Plojhar v. r.

Dr. Šlechta v. r.

Bakuľa v. r.

David v. r.

Đuriš v. r.

Krajčír v. r.

Krosnář v. r.

Machačová v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Poláček v. r.

Tesla v. r.

Uher v. r.

Beran v. r.

Jonáš v. r.

Reitmajer v. r.

Dr. Škoda v. r.

Ing. Černý v. r.

Dvořák v. r.

Dr. Kahuda v. r.

generálplukovník Lomský v. r.

Dr. Neuman v. r.

Ouzký v. r.

Pospíšil v. r.

Ing. Púčik v. r.

Dr. Vlasák v. r.

71

Zákon

ze dne 17. října 1958

o závazcích k náhradě škody způsobené zaměstnancem porušením povinností z pracovního poměru

Národní shromáždění Republiky československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1

Všestranný rozvoj majetku v socialistickém vlastnictví, který se v průběhu socialistické výstavby neustále rozmnožuje a představuje veliké hodnoty tvořící bohatství celé naší společnosti, je předpokladem neustálého zvyšování hmotné i kulturní úrovně všech pracujících. Ochrana tohoto vlastnictví je v zájmu všech pracujících. Je proto také v zájmu všech pracujících, aby ti, kdo tento majetek poškozují, odpovídali za své jednání. Naše společnost věnuje proto zvýšenou pozornost výchově pracujících ke správnému poměru k socialistickému vlastnictví, jakož i vytvá-

ření podmínek, které umožňují předcházet škodám na tomto majetku. Tomu slouží také úprava odpovědnosti za škody, které zaměstnanci způsobí podniku porušováním povinností z pracovního poměru.

Oddíl I

Odpovědnost zaměstnance vůči podniku

§ 2

(1) Způsobil-li zaměstnanec při výkonu zaměstnání podniku škodu z nedbalosti porušením závazků z pracovního poměru, odpovídá za ni podle tohoto zákona.

(2) Podnik je povinen prokázat zaměstnavatelskou zavinění, pokud není dále stanoveno jinak.

§ 3

(1) Vedení podniku je povinno vytvářet zaměstnanci pracovní podmínky, které by mu umožňovaly správný výkon jeho povinností, a soustavnými kontrolami se přesvědčovat, jak tyto povinnosti plní. Zaměstnanec je povinen oznamovat svému nadřízenému závady, jakmile je zjistí; může-li je sám odstranit, je povinen tak učinit.

(2) Byla-li škoda způsobena také porušením povinností ze strany vedení podniku, nese podnik škodu poměrně. Náhradu škody, která podnik postihuje, je povinen podnik požadovat na zaměstnanci, který ji zavinil.

§ 4

Odpovědnost za hodnoty svěřené k vyúčtování

(1) Převzal-li zaměstnanec písemnou smlouvou odpovědnost za svěřené hotovosti a cenniny, materiálové zásoby, zboží a jiné hodnoty k vyúčtování, odpovídá za vzniklý schodek. Této odpovědnosti se zproští zcela popřípadě zčásti, jestliže prokáže, že schodek vznikl zcela, popřípadě zčásti bez jeho zavinění zejména tím, že vedení podniku nevytvořilo pracovní podmínky, které by zaměstnanci umožnily správný výkon jeho povinností. Tuto smlouvu nelze však uzavřít s nezletilými zaměstnanci.

(2) Smlouvu podle odstavce 1 může uzavřít i více zaměstnanců společně.

(3) Zjistí-li zaměstnanec, že nemá vytvořeny potřebné pracovní podmínky, je povinen oznámit závadu neprodleně svému nadřízenému. Může-li ji sám odstranit, je povinen tak učinit. U zaměstnanců společně odpovědných stačí, splní-li uvedené povinnosti kterýkoliv z nich.

(4) Vedoucí příslušného ústředního úřadu může v dohodě s ústředním výborem příslušného odborového svazu stanovit funkce, u nichž je pro jejich výkon nezbytné uzavření písemné smlouvy podle odstavců 1 a 2.

(5) Nepřevzal-li zaměstnanec odpovědnost za hodnoty svěřené k vyúčtování písemnou smlouvou, odpovídá za škodu podle ustanovení §§ 2 a 6.

§ 5

Odpovědnost za svěřené předměty

(1) Za ztrátu nástrojů, ochranných oděvů a jiných předmětů, které vedení podniku svěřilo zaměstnanci na písemné potvrzení, odpovídá zaměstnanec, ledaže prokáže, že ztrátu nezavinil.

(2) Nepotvrdil-li zaměstnanec písemně převzetí předmětů uvedených v odstavci 1, odpovídá za jejich ztrátu podle ustanovení §§ 2 a 6.

Rozsah náhrady škody

a) Obecně

§ 6

(1) Odpovídá-li zaměstnanec podle tohoto zákona, je povinen nahradit podniku skutečnou škodu, nikoliv to, co podniku ušlo.

(2) Odpovídá-li podniku za vzniklou škodu více zaměstnanců, určuje se výše náhrady škody pro každého zvlášť podle míry jeho zavinění. Při rozhodování o výši podílů jednotlivých zaměstnanců na náhradě není soud vázán návrhy účastníků.

(3) Výše náhrady škody nesmí přesáhnout u jednotlivého zaměstnance částku rovnající se trojnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku.

§ 7

V odůvodněných případech může být výše náhrady škody určena nižší částkou, než je skutečná škoda, popřípadě než trojnásobek

průměrného měsíčního výdělku. Výše náhrady musí však činit nejméně jednu třetinu skutečné škody a přesahuje-li tato škoda trojnásobek průměrného měsíčního výdělku zaměstnance, musí činit nejméně částku rovnající se průměrnému výdělku zaměstnance za jeden měsíc. Při určení výše náhrady se přihlídnou zejména k zaměstnancovu poměru k práci a společenskému vlastnictví, k míře zavinění, k společenskému významu škody, k osobním vlastnostem zaměstnance a k jeho hospodářským poměrům.

- b) U hodnot svěřených k vyúčtování a u svěřených předmětů

§ 8

Zaměstnanec, který převzal odpovědnost za hodnoty svěřené k vyúčtování (§ 4 odst. 1) nebo za svěřené předměty (§ 5 odst. 1), je povinen nahradit skutečnou škodu, pokud za ni odpovídá, v plné výši. Skutečnou škodou se zde rozumí běžná cena. Ustanovení § 6 odst. 3 v těchto případech neplatí.

§ 9

(1) Převzalo-li více zaměstnanců závazek společně (§ 4 odst. 2), odpovídají všichni za vzniklý schodek, pokud některý z nich neprokáže, že schodek vznikl bez jeho zavinění. Podíl náhrady jednotlivých zaměstnanců se stanoví podle poměru jejich hrubých výdělků zúčtovaných za dobu od poslední inventury do dne zjištění schodku, při čemž výdělek vedoucího a jeho zástupce se započítává v dvojnásobné výši.

(2) Byla-li provedena inventura nebo zjištěn schodek během kalendářního měsíce, započítává se do hrubého výdělku podle odstavce 1 i hrubý výdělek zúčtovaný zaměstnanci za celý kalendářní měsíc, v němž byla provedena poslední inventura, a za celý kalendářní měsíc, v němž byl zjištěn schodek.

(3) Do hrubého výdělku podle odstavců 1 a 2 se však nezapočítávají požitky vyplacené v době dovolené na zotavenou a náhrada ušlého výdělku, které byly zaměstnanci zúčtovány v rozhodném období.

(4) Výše náhrady u jednotlivých zaměstnanců, s výjimkou vedoucího a jeho zástupce, ne-

smí přesáhnout částku rovnající se průměrnému výdělku jednotlivého zaměstnance za jeden měsíc. Neuhradí-li se takto vypočtenými podíly celá škoda, je povinen uhradit zbytek vedoucí společně se svým zástupcem podle poměru jejich hrubého výdělku, který jim byl zúčtován v obdobích uvedených v odstavcích 1 a 2.

§ 10

Převzal-li zaměstnanec odpovědnost za hodnoty svěřené k vyúčtování písemnou smlouvou nebo za svěřené předměty na písemné potvrzení, může náhradu škody podle zásad uvedených v § 7 snížit jenom soud.

Náhrada škody vzniklé vadnou prací

§ 11

O náhradě škody vzniklé vadnou prací (zmetky) platí zvláštní ustanovení vydaná podle předpisů o řízení státní mzdové politiky.

Uplatňování náhrady škody

§ 12

(1) Výši náhrady škody určí vedení podniku po projednání se závodním výborem odborového svazu a zaměstnancem a oznámí ji zaměstnanci nejpozději do jednoho měsíce ode dne, kdy zjistilo škodu a osobu, která škodu způsobila.

(2) Byla-li škoda způsobena vedoucím podniku nebo jeho zástupcem, určí výši náhrady nadřízený orgán v dohodě s vyšším orgánem odborového svazu do jednoho měsíce ode dne, kdy zjistil škodu a osobu, která škodu způsobila. Totéž platí, byla-li škoda způsobena společně vedoucím a jeho podřízeným zaměstnancem.

§ 13

(1) Uzná-li zaměstnanec závazek nahradit škodu v určené výši a dohodne-li se s vedením podniku o výši srážek, uhradí se škoda srážkami ze mzdy.

(2) Uznání závazku i dohoda o výši srážek se musí stát písemně.

(3) Uznání závazku je neplatné, jestliže určení výše náhrady škody nebylo projednáno s příslušným orgánem odborového svazu.

§ 14

(1) Srážky může vedení podniku provádět nejdříve od výplatního období, které následuje po uzavřené dohodě.

(2) Srážky ze mzdy na úhradu škody mohou být provedeny včetně případných srážek z jiných důvodů jenom v mezích stanovených předpisy o exekuci na plat.

§ 15

Změni-li se podstatně poměry, které byly rozhodující pro stanovení výše srážek, může zaměstnanec i vedení podniku žádat novou úpravu srážek.

Oddíl II

Ustanovení společná a závěrečná

§ 16

(1) Způsobil-li zaměstnanec škodu úmyslně nebo v opilosti, odpovídá za ni podle občanského zákoníka.

(2) Zaměstnanec neodpovídá za škodu, kterou způsobil v krajní nouzi, aby odvrátil od sebe, svých spoluzaměstnanců nebo od podniku nebezpečí přímo hrozící.

§ 17

Kde se mluví v tomto zákoně o podniku, rozumí se tím i jiná právnická osoba, jakož i každá hospodářská a rozpočtová organizace.

§ 18

Průměrný měsíční výdělek se vypočte z hrubého výdělku, který byl zaměstnanci zúčtován za posledních 6 kalendářních měsíců před zjištěním škody. Přitom se nepřihlíží k jednorázovým odměnám.

§ 19

(1) Podle ustanovení tohoto zákona se ode dne jeho účinnosti posuzuje i odpovědnost za hodnoty svěřené k vyúčtování a za svěřené předměty založená písemnou smlouvou uzavřenou přede dnem nabytí jeho účinnosti.

(2) Ustanovení tohoto zákona platí i o náhradě škody vzniklé přede dnem jeho účinnosti, pokud o ní nebylo rozhodnuto pravomocně soudem nebo pokud nedošlo k dohodě.

§ 20

Tento zákon se nevztahuje na příslušníky ozbrojených sil v činné službě ani na příslušníky ozbrojených sborů z povolání v oboru ministerstva vnitra.

§ 21

Dnem počátku účinnosti tohoto zákona se zrušují všechna ustanovení, která odporují tomuto zákonu, zejména §§ 18, 23 až 25 vládního nařízení č. 120/1950 Sb., o právech a povinnostech státních zaměstnanců, o řízení ve věcech jejich pracovního poměru a o rozhodčích komisích, a vyhláška č. 201/1953 Ú. l. a č. 239/1953 Ú. v., o hmotné odpovědnosti pracovníků obchodu za zásoby, ve znění vyhlášky č. 61/1955 Ú. l.

§ 22

Tento zákon nabývá účinnosti ode dne vyhlášení; provedou jej všichni členové vlády.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Dolanský v. r.

Poláček v. r.

Kopecký v. r.

Tesla v. r.

Ing. Jankovcová v. r.

Uher v. r.

Barák v. r.

Beran v. r.

Ing. Šimůnek v. r.

Jonáš v. r.

Dr. Kyselý v. r.

Reitmajer v. r.

Plojhar v. r.

Dr. Škoda v. r.

Dr. Šlechta v. r.

Ing. Černý v. r.

Bakuľa v. r.

Dvořák v. r.

David v. r.

Dr. Kahuda v. r.

Đuriš v. r.

generálplukovník Lomský v. r.

Krajčír v. r.

Dr. Neuman v. r.

Krosnář v. r.

Ouzký v. r.

Machačová v. r.

Pospíšil v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Ing. Púčik v. r.

Dr. Vlasák v. r.